

Aller, Oldenaller En Arler

K. Friso

In de middeleeuwen speelden kastelen en versterkte huizen een belangrijke rol, vooral in tijden van twisten en oorlog. Ze boden bescherming, niet alleen aan de bewoners of bezitters zélf, maar ook vaak aan de mensen in de omgeving. Behalve als toevluchtsoord dienden de kastelen en versterkte huizen voor de landsverdediging of de verdediging van de omgeving. Ze waren dan ook gebouwd op plaatsen, die militair van strategisch belang werden geacht. Veelal was dit dicht bij rivieren of wegen die belangrijk waren voor de verplaatsing van vijandelijke troepen en benden, soms ook in de buurt van de zee, want invasies kende men in die tijd ook al.

Nu waren het niet uitsluitend de kastelen en versterkte huizen, die van belang waren voor de bescherming van de bevolking of de verdediging van het land. Naarmate de steden zich gingen ontwikkelen en meer macht kregen nam de invloed van de adel, die de kastelen en versterkte huizen bezat, af. Steden werden ingericht tot vesting en militair steunpunt voor de landsheer. In Gelre was het graaf Otto II, de "stedenstichter" (1229-1271), die een groot aantal stadrechtverleningen op zijn naam had staan. In onze omgeving ontving in 1231 Harderwijk stadsrechten. Otto II onderkende het economische maar ook het militaire belang van deze stad. Handel en scheepvaart namen toe waardoor de rand van de west-Veluwe ook in militair opzicht belangrijker werd. De eerste verdedigingswerken, bestaande uit een aarden wal rond de nederzetting, kreeg Harderwijk in de dertiende eeuw. In 1294 bezat de stad voor een deel al stadsmuren en twee poorten, genaamd de Grote Poort en de Luttike (kleine) Poort. In latere tijden diende de stad ook als toevluchtsoord voor de bevolking van nabij gelegen schoutambten zoals Ermelo en Putten. Zij waren verplicht in vreedstijd mee te werken aan het onderhoud van de grachten, wallen, muren en bolwerken. Ook

Nijkerk ontving stadsrechten, maar pas in 1413. Niet omdat Nijkerk economisch van groot belang was maar omdat de nederzetting een in militair opzicht strategische ligging had. Drs. Frank van Doorn vermeldt daarover in zijn boek "Landschappen van Nijkerk-Arkemheen" het volgende: "Wat kan de reden tot het verlenen van dit stadsrecht zijn geweest? was Nijkerk een zo belangrijk dorp geworden, dat de titel van stad haar omvang en functie méér rechtvaardigde? Ik meen van niet; uit niets blijkt dat Nijkerk in 1413 een belangrijke (handels)nederzetting was. Door een gebrekkige verbinding met de zee kon de scheepvaart zich niet ontwikkelen en ook de belangrijkste routes over land liepen niet hier. De stadsrechtverlening moet meer uit militair-strategische dan uit economische overwegingen hebben plaatsgevonden. Nijkerk is immers gelegen in het grensgebied van het Sticht en Gelre, twee gebieden, waarvan de heersers regelmatig met elkaar in conflict waren".

In het begin van de 16e eeuw onderkende Karel V het militaire belang van de steden. Hij gaf opdracht de vestingen te moderniseren en verder uit te bouwen. Onder leiding van Mr. Marcelis Keldermans, directeur der fortificaties van Zijne Keizerlijke Majesteit, liet hij steden versterken. De bekende cartograaf Jacob van Deventer tekende in opdracht van de keizer met grote nauwkeurigheid alle vestingen in de Nederlanden. Naarmate de steden meer invloed hadden op het bestuur van het land verminderde de invloed van de adel. Daaraan liep parallel het gegeven, dat de betekenis van de door de adel beheerde kastelen en versterkte huizen afnam naarmate de vestingsteden in belang toenamen. Vooral in de 80-jarige oorlog speelden de vestingsteden een belangrijke rol. Niet voor niets kreeg Frederik Hendrik de bijnaam "stedendwinger". Niet langer waren het de kastelen en versterkte huizen waar het in de eerste plaats om ging. Op strategisch belangrijke plaatsen werden zelfs nieuwe vestingsteden gesticht. Een fraai voorbeeld daarvan is Boertange. Na de 80-jarige oorlog hadden de kastelen en versterkte huizen hun militaire betekenis geheel verloren. In

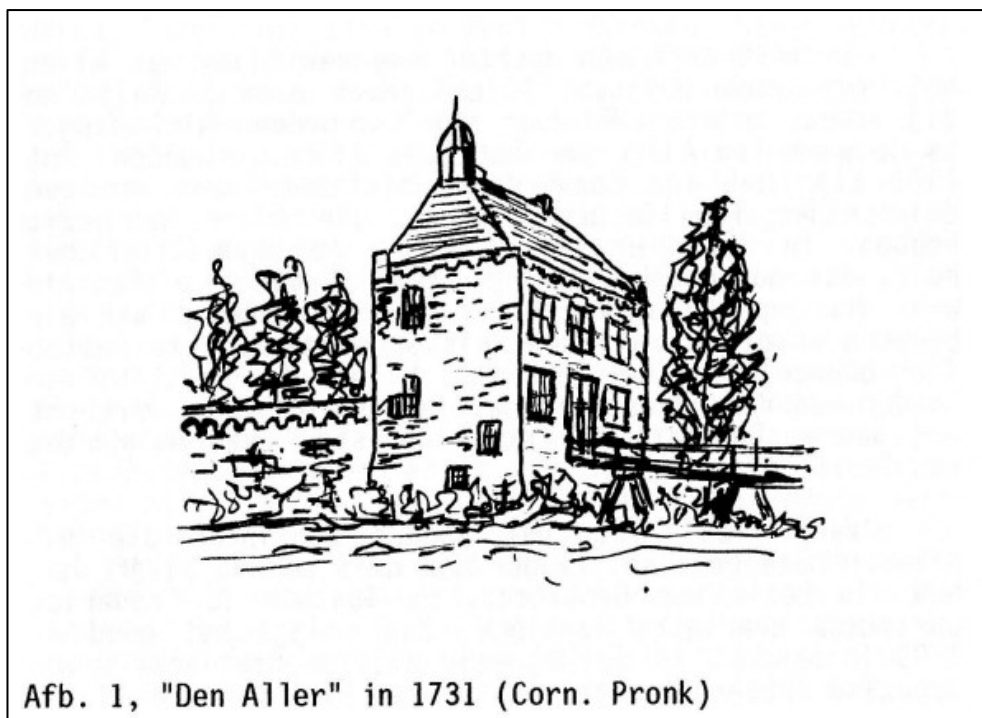
plaats van bolwerken werden het buitenplaatsen van adel en patriciers. Zij kregen een woon- of verblijfsfunctie. Nieuwe kasteelachtige huizen ontstonden en dienden vaak als statussymbool van de rijken. Ze werden gebouwd in parkachtige omgevingen en werden vaak geflankeerd door een orangerie en een koetshuis. Onze gemeente kende versterkte huizen uit de middeleeuwen zoals Aller, Oldenaller, Arler, Hell, Schoonderbeek, Bollengoed. Mischien hoorden daar ook de huizen Diermen en Nulde bij. Nulde moet later Vanenborch geheten hebben, voorloper van het huidige, op een andere plek staande Vanenburg. De binnen een gracht gelegen Kelnarij van Putten moet, behalve als hof van een Duits klooster, zeker gebruikt zijn als huis waarbinnen dorpsbewoners in tijden van bedreiging of oorlogsgeweld toevlucht zochten. In de rij van versterkte huizen passen ook de Berenkamp en Watergoor onder Nijkerk. De veel later verrezen fraaie landhuizen, zoals Vanenburg, Bijstein, Schovenhorst en Groot Spriel onder Putten, Zeeburg en Groevenbeek onder Ermelo en Salentein onder Nijkerk waren omringd door fraaie tuinen of bossen. De meeste fungeerden als centrum van uitgebreide landgoederen. Deze kasteelachtige landhuizen adden geen militaire betekenis en dienden alleen als woon- of verblijfsoord. Het fraaie Landgoed Schovenhorst nam een aparte plaats in. De beide fraaie landhuizen Groot Schovenhorst en Klein Schovenhorst dienden als woning van de eigenaren en beheerders van een landgoed dat tot doel had de houtproduktie te verbeteren door middel van proeven met diverse boomsoorten.

In deze bijdrage gaan we het hebben over de huizen Aller, Oldenaller en Arler, versterkte huizen uit een ver verleden. Ze zijn gebouwd in de noordelijke uitloop van de Gelderse Vallei. Door deze vallei liep de grens tussen de landen van de Bisschop van Utrecht en de Graaf -later Hertog- van Gelre. Zoals eerder in deze bijdrage vermeld is dit een gebied waarbinnen bij gelegenheid onenigheden tussen beide landsheren werden uitgevochten. De bewoners hadden vluchtplaatsen nodig en de ridders en

dienstlieden waren gehouden zich weerbaar op te stellen. Niet zó maar stonden er in de Gelderse vallei en in de uitlopers daarvan versterkte huizen van het type van een klein kasteel. Niet al te groot en te sterk maar toch voldoende om weerstand te kunnen bieden tegen rondtrekkende benden, die in moeilijke tijden het platteland onveilig maakten. Voor de verdediging van het gebied waren op sommige plaatsen schansen gebouwd. Zo kennen we in Diermen het Bungeler Bolwerk (zie kaart pag 20). Tegen het einde van de middeleeuwen zijn de veste Nijkerk en het bij de Zuiderzee gebouwde Slot Hulkestein van belang. Aller, Oldenaller en Arler maakten deel uit van de reeks versterkte huizen in de nabijheid van de grens Utrecht-Gelre. Van de drie huizen waren Aller en Arler de oudste. Aller werd ook wel Den Aller genoemd, kennelijk om vergissing met Arler te voorkomen. Er bestaan tekeningen van beide huizen uit het jaar 1731 van de bekende tekenaar Cornelis Pronk (Afb. 1 en 3). Op het eerste gezicht zijn de huizen gelijk aan elkaar. Bij nadere beschouwing blijken er toch nog wel wat verschillen tussen beide gebouwen te zijn. Het huis Arler heeft twee tot de nok toe doorgetrokken zijmuren die eindigen in een schoorsteen. De zijmuren van het huis Aller zijn niet tot de nok maar tot de dakgoot doorgetrokken. Daarom telt Aller geen twee (zoals bij Arler), maar vier dakvlakken. Op de afbeelding van Arler komen op de achtergrond scheepjes voor. Onder andere een driemaster. In die tijd ankerden deze schepen vaak voor de kust van de Zuiderzee. Arler lag dicht bij deze kust. Op de achtergrond van Aller geeft de tekening geen scheepjes maar boomgewas aan. Dat komt overeen met de bosachtige omgeving waarin het huis Aller stond.

ALLER (Afb. I). Aan het Huis Aïer is de naam van het geslacht Van Aller verbonden, een van de oudst bekende geslachten van de Veiuwe. Tegenwoordig komen nog veel nazaten van dit geslacht voor. Tegen het eind van de 14e eeuw blijkt het geslacht zich al in verschillende takken te hebben gesplitst. Diverse Van Allers bekleden omstreeks die tijd hoge functies. In het midden van de 14e eeuw oefent een Hendrik van Aïer het hoge ambt van

Landdrost van de Veluwe uit. In die hoedanigheid fungeert hij als voorzitter van de Ridderschap binnen het kwartier Veluwe en is hij richter van de Veiuwe. In het kader van het Veiuwse Landrecht hield hij jaarlijks "ommegang" langs de schoutambten en zat in die ambten de "Lage Bank" voor. Meerdere Van Allers

behoorden tot de ridderschap van de Veluwe. In 1452 worden vier Van Allers genoemd, die deel uitmaken van de ridderschap, te weten Claes, Jan, Willem en Carcelis. In 1460 telt de Ridderschap drie Van Allers. Van Allers verspreiden zich in allerlei belangrijke functies over meerdere plaatsen op de Veluwe. Sommigen worden burgemeester van Arnhem, anderen hebben functies in de gerichten. Een Van Aller krijgt in 1461 het kasteel Rozendaal bij Arnhem van de ertog in leen en wordt burggraaf van Rozendaal. Hij wordt tegelijk beleend met het wildforstersgoed Hoerne (Kolthoorn te Putten). In 1379 stichten Van Allers het Sint Andreasaltaar in de kerk van Putten. Meerdere Van Allers zijn ambtsman van het klooster Abdinckhof te Paderborn en beheren in die hoedanigheid de goederen en rechten van de belangrijke hof van dit klooster te Putten

(Kelnarij van Putten).

In 1436 erft een dochter van een Claes van Aller het "Huys ende Hofstatt Aller". Haar naam is Belia en zij trouwt met een Reinier van Coevorden. Niet langer is de naam Van Aller aan het huis Aller verbonden. Tot 1473 zijn het Van Coevordens, afstammelingen van een belangrijke familie uit Drente, die Aller in bezit hebben. In dat jaar echter koopt een van Aller het huis, dat oorspronkelijk het stamslot van zijn familie was, weer op (Claes Van Aller van Stoutenburg, van wie beweerd wordt dat hij het Huis Schoonderbeek te Putten liet bouwen). Tot het jaar 1501 blijft de "hofstatt" in handen van Van Allers. In dat jaar wordt Aller verkocht aan Sander Bentinck de "Koeckenmeister" van de Hertog van Gelre.

Vanaf 1501 zijn het steeds Bentincks die met Aller worden beleend. Langer dan drie eeuwen blijft het huis in bezit van Bentincks. De laatste is Frederica Christina Henriette Bentinck. Zij krijgt het goed in 1793 in handen. In de 18e eeuw zijn de Bentincks oranjegezind integenstelling tot de Van Lyndens, die in die tijd op het dicht bij Aller gelegen Oldenaller bezitten. Zo is een Goossen Geurt Bentinck (geboren in 1713) tegelijk met Herman Willem J. van Lynden ambtsjonker en kerkeraadslid te Putten. Omdat Van Lynden patriottisch gezind is mag worden aangenomen dat de meningen onderling nog al eens uiteen liepen. Goossen Geurt Bentinck, die veel belangrijke functies bekleedde - o.a. Drost van de Veluwe -, sterft in het jaar 1786 te Barneveld waar hij ook gewoond moet hebben. Twee jaar na de dood van Goossen Geurt Bentinck wordt Herman Willem J. van Lynden "gesuspendeerd" (= afgezet) als afgevaardigde in de Gelderse Landdag. In 1790 wordt het ontslag weer opgeheven. Als de Fransen in 1795 binnentrekken wordt hij via een getrapte verkiezing door het volk tot richter te Putten gekozen. Hij moet wel een erge hekel aan het Oranjehuis hebben gehad. Zo liet hij twee Puttenaren geselen wegens het dragen van oranje. Het waren Wouter Gerritsen en wouter Harmsen. Beide Wouters waren

vurige aanhangers van het Huis van Oranje en beiden hadden ze demonstratief een goudsbloem op hun hoed gedragen. De geseling geschiedde mede, omdat elk van hen een oranjekleurige boswortels in de koets van de Heer van Lynden hadden geworpen. Vele jaren later kwam Wouter Gerritsen op deze zaak terug. In 1822 richtte hij aan Koning Willem 1 een verzoek om een financiële tegemoetkoming in het leed, dat hem vanwege zijn oranjegezindheid was aangedaan. De schout van Putten, Van Dedem van Driesberg, voorzag het verzoek van het volgende advies: "De Persoon van Wouter Gerritsen heeft in 1795 om het dragen van Oranjbloem zijn in het Request aangehaalde Straf ondergaan, waarbij zijne Gezondheid veel heeft komen te lijden en hij somtijds buiten Staat is om zijn dagelijks werk te kunnen verrigten. Hij is een eenlopend Gezel. Zijne Ziekte is niet van dien Aard om op den duur zijn werk als Houtsnijder, dat niet zwaar is, niet te kunnen verrigten. Zijn vast Eijgendom is niet groot en bestaat slegts in een Stukje Bouwland van 2 schepel gezaaij, jaarlijks een Pagt opbrengende van Agt Guldens. Wij hebben de Eer te advisereren om om bovenvermelde Redenen een klein jaarlijks Pensioen of ineens een Gratificatie toe te leggen teneinde zijn Toestand bij zijne klimmende Jaren en voor geleeden Pijn en Ongemak eenigszins te leenigen".

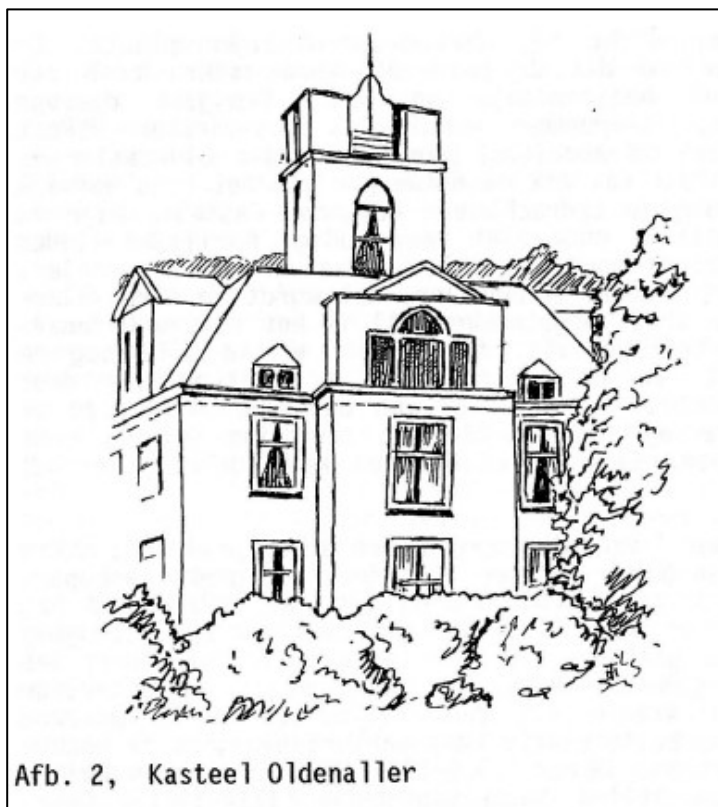
Wouter Gerritsen heeft succes met zijn rekest. In 1826 schrijft de schout van Putten dat hij reeds tweemaal de gunst des Konings heeft genoten. In dat jaar grijpt ook de gegeselde vriend Wouter Harmsen naar de ganzeveer. Ook ten opzichte van zijn verzoek adviseert de schout hem financieel tegemoet te komen om aldus de nog steeds bij hem aanwezige, voortzinderende pijn anno 1795 te verzachten.

Het Huis Aller, dat eeuwenlang in handen van de Van Allers en de Bentincks was, werd in het begin van de 19e eeuw afgebroken. Restanten van grachten kunnen nabij de huidige, aan de Diermenseweg gelegen boerderij nog worden aangetroffen. OLDENALLER (Afb. 2). Anders dan men uit de naam van dit kasteel

zou afleiden is Oldenaller jonger dan Aller. Omstreeks 1372 moet in de strijd tussen de Heeckerens en de Bronkhorsten door de Heeckerens het kasteel Aller zijn verwoest tegelijk met de kastelen Hell onder Putten en Cannenburg onder Vaassen. Kort daarna moet een splitsing van goederen plaats hebben gehad en moeten twee kastelen zijn gebouwd: Het kasteel Aller en Oldenaller. Aller betreft een herbouw en Oldenaller komt er als nieuwbouw bij. Op Aller blijft een Hendrik van Aller wonen en Oldenaller wordt betrokken door een achterneef, geheten Reynier van Aller, die in 1397 ambtsman van het klooster Abdinckhof blijkt te zijn en als zodanig de Kelnarij van Putten beheert. Lange tijd blijft Oldenaller toebehoren aan de nakomelingen van Reynier van Aller. In 1530 gaat Oldenaller over op het geslacht Van Oldenbarnevelt. De laatste Van Oldenbarnevelt, die Oldenaller bezit, is Claes van Oldenbarnevelt, die op het kasteel woonachtig is. In 1648 overlijdt hij en wordt hij in de kerk van Putten begraven.

Na zijn dood wordt Oldenaller verkocht aan Johan van Wijnbergen, die lange tijd in krijgsdienst is geweest. Hij diende bij de hertog van Mantua en in het Venetiaanse leger. Later is hij officier in de legers van Maurits, Frederik Hendrik en Willem II. Hij wordt gouverneur van Sluis in Zeeuws-Vlaanderen en tenslotte van 's Hertogenbosch. Hij moet Oldenaller, dat altijd een vrij goed is geweest, tot leengoed hebben laten maken. Hij verkoopt het leengoed aan zijn neef Sywert van Wijnbergen. Later sterft hij ongehuwd in 1658. In 1655 wordt het kasteel Oldenaller door een nieuw gebouw vervangen, dicht bij de oorspronkelijke plaats. Er wordt beweerd dat de beroemde bouwmeester Jacob van Camgen de buitenplaats ontwierp. Bewijzen daarvan ontbreken. Aangenomen wordt dat bouwmeester P.Post (1608-1669) de architect van het nieuwe Oldenaller is geweest. Post was ook de ontwerper van het huis Hofwijk te Voorburg in opdracht van Huygens. Kastelen zijn in de zeventiende eeuw niet meer nodig. Adellijke lieden en patriciers bouwen in plaats daarvan statussymbolen.

Zo ook het nieuwe Oldenaller. Het wordt in barok-classicistische stijl opgetrokken. Al is het nieuwe Oldenaller een buitenplaats, tóch wordt er in 1672 nog om gevochten. In dat jaar wordt de

Afb. 2, Kasteel Oldenaller

buitenplaats door Fransen bezet. In november van dat jaar worden ze er door Staatse troepen, die uit zee zijn geland, weer uitgeworpen. Een aantal Fransen komt daarbij om het leven. Ywert van Wijnbergen breidt zijn bezit enorm uit. In de jaren 1680 en 1697 doet hij grote aan-

kopen. Hij sterft in 1703 in Harderwijk van welke stad hij burgemeester was. Hij was ongehuwd en het leengoed Oldenaller gaat over op zijn zuster, die met Herman van Delen is gehuwd. Herman van Delen sterft in hetzelfde jaar als waarin hij met Oldenaller wordt beleend (1707). De buitenplaats komt achtereenvolgens in handen van Albert van Delen (1708-1724), Gerberich van Delen, gehuwd met Willem Johan van Dedem (1724-1741), Geertruid van Dedem, echtgenote van Jasper Hendrik van Lynden tot Ressen (1742-1751), Herman Willem J. van Lynden (1751-1803; Hij was als patriot de tegenstander van de Oranjegezinde Goossen Geurt Bentinck, die het huis Aller bezat), Samuel van Lynden (1803-1849), Hendrik Rudolf Nillem Baron van Goltstein (1850-1868; Van hem hangt een ge-

schilderd portret in het gemeentehuis van Putten. Hij laat Oldenaller verbouwen en laat tuinarchitect Zocher de omgeving van de buitenplaats herinrichten), Mr. Willem Baron van Goltstein (1868-1901; Ook van hem hangt een geschilderd portret in het gemeentehuis van Putten. Hij was minister van Kolonien en kamerheer des Konings), Jonkvrouwe Agneta Cornelia Hugonia Boreel, echtgenote van Mr. Willem Baron van Goitstein (1901-1924; Zij was dame du Palais van Koningin-regentes Emma) en tenslotte Jonkheer Victor E.A. Boreei (1924-1957). Sinds 1972 behoort het landgoed Oldenaller toe aan de Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten.

ARLER (Afb. 3). Arler was evenals Alier in de middeleeuwen een versterkt huis binnen een gracht. we weten over dit kasteeltje weinig. Het komt op de meeste oude kaarten voor en het blijkt op een strategische plaats te zijn gebouwd. Het bestreek de oude verbindingsweg in de richting van Bunschoten, Spakenburg en het latere Huikestein. Het lag dicht bij de zee. Er moet zich rondom dit versterkte huis het een en ander afgespeeld hebben gedurende tijden van oorlog en geweld, waarin rondtrekkende benden of huurtroepen het platteland onveilig maakten. Aangenomen mag worden dat het versterkte huis het "stamslot" is geweest van het niet onbelangrijke geslacht Van Arler.

Er wordt door sommige schrijvers verondersteld dat de Van Arlers en de Van Allers oorspronkelijk tot eenzelfde familie hebben behoord. Zo bijvoorbeeld Jonkvrouw Dr. J.M. van Winter in haar proefschrift Ministerialiteit en Ridderschap in Gelre en Zutphen". Tot op heden is daaromtrent niets bewezen. De oudste bron, waarin Arler genoemd wordt, is een staat van bezittingen van Herbert van Putten uit 1313 waarin als tyns-plichtige voorkomt een zekere Arnoldus van Aleir. Aleir zal de oudst bekende naam voor Aller zijn geweest. Deze Arnoldus van Alier is tynsplichtig ten opzichte van de "prato sito apud curtim de Arleir" de weide, gelegen bij de hof "Arleir). Arleir moet Arler zijn geweest. Arleir wordt hier een "hof" genoemd. Vast staat dat in

1313 de namen Aller en Arler beide reeds voorkwamen.

De Ariers zullen van oorsprong het versterkte huis Arler in bezit hebben gehad en ook hebben bewoond. we kennen een Reyner Henrickszoon van Arier, herbergier te Putten, die bovendien schout was van Putten en Nijkerk. Hij moet behoord hebben tot de Veluwe ridderschap. Aangenomen mag worden dat hij dezelfde Reyner Henricksen is, die in 1436 de verbondsbrief mede-ondertekende waarbij de ridderschap en de steden van Geire overeenkwamen dat zij zich gemeenschappeijk op basis van een aantal duidelijk geformuleerde regels en afspraken tegenover de nieuwe hertog Arnoid zouden opstellen. Deze verbondsbrief mag gezien worden als een document waarin de standen zich duidelijker ten opzichte van de iandsheer gingen profileren. Deze opstelling leidde tot het ontstaan van de staten van Geire. Van de zoon van de hierbedoeide Reyner Hendrikszoon, die op zijn beurt Hendrik Reinerszoon heette, wordt vermeld, dat hij eigenaar was van het goed Arler. Hij noemde zich dan ook Reyner Hendrikszoon van Arler. Hij was de laatste schout van beide schoutambten (1522-1531). Na hem volgen in elk van de

beide afzonderlijke ambten diverse familieleden op. De Nijkerkse tak ging zich Scholten noemen. In Putten bleven Van Arlers schout tot het jaar 1670. De laatste was Mauricius van Arler. Hij werd als schout opgevolgd door Dr. Diderik van Gheyn.

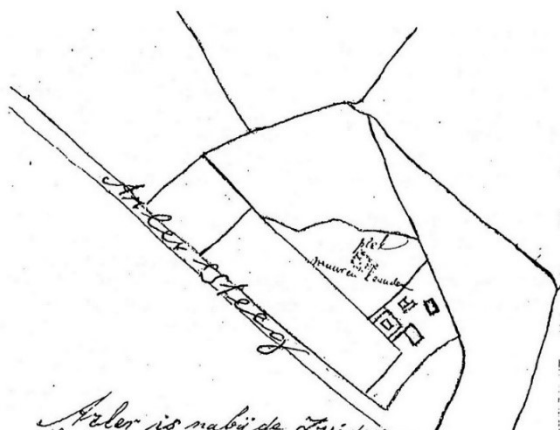
Zowel in het bestuur van de polder Arkemheen als in de kerk van Putten vervulden Van Arlers belangrijke ambten. Van Arlers fungeerden als dijkgraaf en ook als leden van de kerkeraad. Van Henrick van Arler, die in 1602 en 1606 schout van Putten wordt genoemd, is bekend dat hij op Bollengoed in Bijsteren woonde. Bollengoed was ook een versterkt huis. Behalve door grachten moet Bollengoed omringd zijn geweest door een aarden wal. Uit de familie Van Arler is in het bijzonder bekend Katharina van Scherpenzeel, die in 1510 weduwe wordt genoemd van Reyner Henrickszn van Arler, die tussen 1506 en 1510 moet zijn overleden. Katharina stichtte in 1510 een vicarie bij het altaar van het Heilige Kruis in de kerk van Putten.

Een uitvoerige genealogie van het geslacht Van Arler is in 1943 opgenomen in het maandblad "De Nederlandse Leeuw" van het Nederlandsch Genootschap voor Geslacht- en wapenkunde. In dit maandblad beschrijft Mr. W. de Vries het wapen van het geslacht Van Arler als volgt: "In blauw een schuinrechts geplaatste zilveren visch. Helmtteken: twee zilveren visschen met de koppen omlaag in V-vorm (omgekeerde kepervorm) geplaatst. Het huis Arler lag dicht bij de zee. Deze omstandigheid zal de vis in het wapen van de Van Arlers verklaren.

Niet bekend is wanneer het versterkte huis Arler werd afgebroken. Op een lijst van kastelen en landhuizen uit 1815, die zich in het gemeente-archief van Putten bevindt, komt Arler niet voor zodat mag worden aangenomen dat het kasteeltje tussen 1731 en 1815 is geamoveerd. Evenals bij het huis Aïer stond bij het huis Arier een boerderij. De huidige boerderij wordt Groot Arier genoemd. Na eerdere onderzoeken bij deze boerderij

(Afb. 4) verrichtte de Archeologische werkgroep van onze stichting in het tijdvak van 12 april tot 2 september 1995 in de onmiddellijke omgeving van de plaats waar Arler stond opgravingen. Elders in dit jaarboek kunt U gegevens over deze interessante opgravingen aantreffen.

Putten, augustus 1995

Arler is nabij de Zuidzee op eene
hooge miffelken opgevoeren grond
in de lage veelanden, het voorhuis vande
boerderij is van groote steenen, en is in
1903 geplasterd en staat op het hoogste
gedeelte, eene groote Landsteenen dor-
pel ligt voor de deur aan den ingang
In den boomgaard, ten westen van het huis
die p.m. 1 Meter lager ligt, was te zeggen
dat een kelder in de grond zat, leden
waaron de tegenwoordige eigenaar en bewoner
(Nauwfeld) door peilen eene muur onder
de begane grond aantrof en ontgraven
lang 17 = 11 voet en 4 voet diepte
deze van groote steenen, met dat groven
kонт hij ook overblijfs van menschen beendene

Afb. 4

(1 Juli 1906)

Bronnen:

- "Aller of Arler", publikatie van F.Kragt Hz. te Nijkerk- maart 1954 (bij- lage "Den Aller", orgaan der familie Van Aller).
- "De oudste eigenaars van Den Aller", gepubliceerde samenvatting van een door F.Kragt H2. gehouden causerie te Nijkerk op 25 mei 1953 op de familiereunie van de Van Allers.
- Maandblad Genealogisch-heraldiek Genootschap "De Nederlandsche Leeuw" 13 nov. 1911, jaargang XXIX, no. 11 (Genealogie Van Aller).
- Idem 1 feb. 1912, jaargang XXX, no. 2 (Genealogie Van Aller)
- Maandblad Nederlandsch Genootschap voor geslacht- en wapenkunde "De Nederlandsche Leeuw" mei-juni 1943, jaargang LXI, no. 5/6 (Genealogie Van Arlers).
- Idem sept.-dec. 1943, jaargang LXI, nos. 9 t/m 12 (Genealogie Van Arler).
- Kroniek van Groenlo, w.P. Wemer. Uitg. sticht. Grolsch Museum 1966.
- Landschappen van Nijkerk-Arkemheen, Drs. Frank van Dooren, Uitgeverij Callenbach Nijkerk 1986.
- "Nederlandse kastelen en buitenplaatsen", Inge Timmermans. Uitgave Atrium, Alphen a/d Rijn 1993, 135m 90-6113-591-5.
- Harderwijk als militaire stad en de geschiedenis van de 4 Divisie, Drs. H. Elands met medewerking Dr. H.P. Bossenbroek, Uitg. Sectie Hil. Geschiedenis Kon.Landmacht, Den Haag 1994, ISBN 90.70677.37.7.
- Gemeente-archief Putten, Brieven burgemeester 1822 en 1826.
- "Uit Puttens Historie ", J.W. Keemink, Putten 1978.

+++